

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Prinses Irenestraat 6
2595 BD DEN HAAG

Datum 15 september 2025
Betreft Programmaplan Natuurherstelverordening

Geachte Voorzitter,

Sinds 18 augustus 2024 is de Natuurherstelverordening (NHV) van kracht. Europese lidstaten moeten uiterlijk 1 september 2026 een concept-Natuurplan¹ indienen bij de Europese Commissie (EC) om hier invulling aan te geven. Een definitief Natuurplan moet vervolgens uiterlijk op 1 september 2027 worden ingediend. Lidstaten rapporteren bij de Europese Commissie over het Natuurplan via een format dat recentelijk gepubliceerd is door de Europese Commissie, zoals als bijlage bij deze brief is gevoegd. Het kabinet zal ook een publieksversie van het Natuurplan opstellen voor het brede publiek, belanghebbenden en het parlement.

Met het bijgevoegde programmaplan informeer ik uw Kamer nader over de te doorlopen stappen voor het opstellen van het Natuurplan. Deze stappen beschrijven een zorgvuldige en tijdige implementatie van het natuurplan in Nederland. Ondanks de demissionaire status van het kabinet vragen de verplichte termijnen uit de verordening om voortvarend verder te werken aan de benodigde voorbereiding van het Natuurplan en de daarvoor noodzakelijke randvoorwaarden zoals de benodigde maatregelen en wetgeving. Het verder vormgeven van het Natuurplan en bijbehorende bekostiging is aan een volgend kabinet. De komende maanden zal ik de te maken keuzes ambtelijk laten voorbereiden aan de hand van het bijgevoegde programmaplan. Indien eerdere besluitvorming door het demissionaire kabinet nodig is om te voldoen aan de Europese verplichtingen, zal dit plaatsvinden bij reguliere besluitvormingsmomenten.

Het programmaplan 'Samen, Sober en Realistisch' omschrijft de stappen richting het opstellen en indienen van het Natuurplan. Een belangrijk aandachtspunt bij het Natuurplan ligt op de praktische uitvoerbaarheid van de Nederlandse natuuropgave. Daarom wordt gekozen om geen koppen op Europese regels en geen overbodige restricties in te bouwen en nadrukkelijk rekening te houden met lastendruk en een gelijk speelveld met andere EU lidstaten. Het programmaplan is zorgvuldig tot stand gekomen met alle belanghebbenden en verantwoordelijke departementen (Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening, Infrastructuur en Waterstaat, Klimaat en Groene Groei, Defensie), en zorgt voor een gezamenlijk beeld over de te doorlopen stappen en mijlpalen. Het is daarmee de bestuurlijke opdracht voor de Rijksoverheid ('het Rijk') en specifiek het

¹ Met de benaming 'Natuurplan' wordt verwezen naar het 'Nationaal Herstelplan' zoals beschreven in hoofdstuk III van de natuurherstelverordening: verordening (EU) 2024/1234 van het Europees Parlement en de Raad van 17 juni 2024 betreffende natuurherstel.

ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur als systeemverantwoordelijke voor de uitvoering van de NHV.

Directoraat-generaal Natuur en
Visserij

DGNV / 100727858

In het bestuurlijk overleg natuur+ hebben de medeoverheden en betrokken departementen positief geadviseerd over de vaststelling van het programmaplan door het kabinet. In het programmaplan worden het proces, de bijbehorende mijlpalen, de aanpak, inspanningen en samenwerking beschreven om de doelstellingen van de NHV te realiseren. In het programmaplan wordt verder ingegaan op de aanpak voor NHV-natuurmonitoring waarbij ik aandacht wil besteden aan de daadwerkelijke staat van de natuur door o.a. bodemmetingen, de aanpak voor het Natuurplan, een doorkijk naar de uitvoering, het benodigde wetgevingstraject en de financieringsopgave.

Om tot een integrale aanpak te komen, zijn er gezamenlijke uitgangspunten tussen het Rijk en medeoverheden uitgewerkt. Deze dragen bij aan de implementatie van de NHV en het opstellen van het Natuurplan, en zorgen voor een effectieve en consistente uitvoering van de verordening. De uitgangspunten zijn tot stand gekomen vanuit de kernwaarden 'samen', 'sober' en 'realistisch' en dienen als leidraad bij het maken van strategische keuzes en het vormgeven van het proces om tot een gedragen Natuurplan te komen.

Met 'samen' bedoel ik dat de implementatie van en het uitvoering geven aan de NHV een gezamenlijk opgave is van het Rijk, decentrale overheden, relevante sectoren zoals de land- en tuinbouwsector, visserij, het bedrijfsleven, natuurorganisaties en terreinbeheerders en andere betrokkenen. Deze spelen ieder een rol bij de totstandkoming implementatie en uitvoering van het Natuurplan. Met 'sober' bedoel ik dat we zuiver uitvoeren wat de verordening van Nederland vraagt en doen wat nodig is conform de NHV, dit sluit aan bij de motie-Van Campen². Met 'realistisch' bedoel ik dat we inrichten wat nodig is om uitvoering te geven aan de NHV binnen de (beperkte ruimtelijke) mogelijkheden in Nederland en hier het benodigd beleid voor formuleren.

Nederland kent een hoogproductieve land- en tuinbouwsector en is een dichtbevolkt en verstedelijkt land, een van de dichtstbevolkte landen van de EU. De ruimte in ons land is en blijft daardoor beperkt. Daarom moeten we verstandig omgaan met de schaarse ruimte die dit land kent en koppelkansen benutten. Het kabinet zal de Kamer blijven informeren over de voortgang en waar nodig over voorlopige besluiten bij de uitvoering van de Natuurherstelverordening en de verdere vormgeving van het Natuurplan.

Jean Rummenie

Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur

² Kamerstuk 21501-32, nr. 1657.